

ישיבת אורות ש"אול

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

יומא פרק ראשון – דף מספר 4

בס"ד, ר' באלול תשנ"ט

חמש טבילות

א. פסוקים

1. ויקרא טז, ד, כג-כד – שימו לב כמה פעמים אהרן מחליף בגדים ורוחץ במים ובאיזה שלב של סדר העבודה.
2. שמות ל, יז-כא.

ב. טבילות בתורה שבעל פה

1. משנה יומא ג', ג-ו; ז, א-ד.
2. בבלי יומא לב, א, "ת"ר ובא אהרן... וששה קדושין".
3. להרחבה – בבלי יומא עא, א, "תנו רבנן ובא אהרן... ותו לא".
4. מה תפקיד הטבילות במשנה? מה הרקע להוספת טבילות נוספות מעבר לאמור במקרא?
5. חכמת אדם בשם הגר"א איך לגשר בין פשוטו של מקרא ובין סדר העבודה במשנה. מבקש שתחשבו על הסבר נוסף.

ג. חמש טבילות ועשרה קידושין

1. משנה יומא ג, ג – השוו בין נוסח המשנה בבבלי יומא ל, א ובין נוסח המשנה בכ"י קויפמן.
2. תוספתא כפורים א, טז-כ.
3. ספרא אחרי מות ו, ב ואילך (מה' וייס פב, ב; מובא בהמשך הדף מכ"י וטיקן 66), בשלב זה נא לעיין בדברי ר' יהודה בהתחלה.
4. ירושלמי יומא ג, ו, עמ' 574 במה' אקדמיה שו' 27-28.
5. בבלי יומא לב, א, "ת"ר ובא אהרן" עד "חמיסר קידושין" (לב, ב).
6. בבלי זבחים יט, ב, "ת"ר כהן גדול... ובניו".
7. ירושלמי יומא ג, ג, עמ' 572 במה' אקדמיה, שו' 13-36.

ישיבת אורות ש"אול

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

יומא פרק ראשון – דף מספר 4

בס"ד, י' באלול תשע"ט

חכמת אדם שער השמחה הנהגת חברה קדישא והאבל
אמרו חז"ל (ויקרא רבה כ', י"ב) כשם שיום הכפורים מכפר כך מיתת צדיקים מכפרת ולזאת כתבתי כאן מה
שהוא לדעתי לאמיתו בעזרת ה':
בפרשת אחרי יש לדקדק הרבה.

א) דמשונה פרשה זו מכל הפרשיות שבתורה שכתוב תחילה באיזה יום ואחר כך מה שיקריבו כדאיתא
בפרשת אמור (ויקרא כ"ג, ה') ובפרשת פנחס (במדבר כ"ח, ט"ז) בארבעה עשר לחודש תקריבו וכן כולם וכאן
כתוב תחילה כל סדר העבודה ובסוף כתוב בחודש השביעי ואיפכא הוי ליה לכתוב בחודש השביעי וגו'.
ב) כיון דסיים וכיפר הכהן אשר ימשח וגו' ממילא ידעינן שהוא דוקא בכהן גדול ואם כן למה תני וכפל כמה
פעמים אהרן אהרן וכך הוה ליה לכתוב וידבר וגו' ויאמר וגו' על הכפרת, בחודש השביעי וגו' וכפר הכהן וגו'
עד בגדי הקודש ואחר כך בזאת יבוא וגו' וכל הפרשה.

ג) הא דפליגי בגמרא (יומא דף ג' א) רבי ורבי אלעזר ב"ר שמעון חד אמר איל האמור כאן הוא האמור במוספין
בפנחס ואם כן קשה למה כפל התורה לכתוב כאן האיל יותר משאר המוספין דלא הזכירו כאן.

ד) בפסוק (ויקרא ט"ז, כ"ט) והיתה לכם לחוקת עולם ואחר כך כתיב (שם, ל"ד) עוד הפעם והיתה זאת לכם
לחוקת וגו' ולמה כפל הפסוק שתי פעמים.

ה) בפסוק ראשון לא נאמר והיתה זאת לכם ובפסוק שני כתיב זאת לכם.

ו) מה שכתב ויעש כאשר צוה ה' פירש רש"י כשהגיע יום הכפורים עשה וקשה מאי רבותא שקיים מצוות ה'.

ונראה לי על פי מה ששמעתי בשם מחותני הגאון החסיד מהר"א שדקדק מה שאמרו בגמרא (יומא דף ל"ב
א) הביאו רש"י על פסוק ובא אהרן ופירש רש"י כל הפרשה נאמרה על הסדר חוץ מפסוק זה עיין שם ברש"י
וקשה וכי לא יכולה התורה לסדר הפסוקים כמו שסידרם רש"י. ורמב"ן דחק בזה ותירץ הוא ז"ל על פי
מדרש רבה בפרשה זו פרשה כ"א א"ר יודן בר סימון צער גדול וכו' ואל יבוא בכל עת יש עת לייב שנים ויש
עת לשבעים שנים וכו' אמר לו הקדוש ברוך הוא לא עת לשנה ולא לייב שנים וכו' **אלא בכל שעה שהוא רוצה**
ליכנס יכנס רק שיכנס בסדר הזה עד כאן, נשמע מזה שדוקא שאר כהנים גדולים אסורים ליכנס לקודש
קדשים אלא ביום הכפורים אבל אהרן היה מותר ליכנס בכל שעה ושעה רק שיכנס בסדר העבודה שנאמר
בפרשה זו ולפי זה התורה דקדקה בסדר שהרי הטעם שאמרו בגמרא דקרא דבא אהרן הוא שלא כסדר
דגמירי דחמש טבילות ועשר קידושין לכהן גדול ביום הכפורים ואי כסדר הכתוב לא משכחת אלא ג' (עיין
ברש"י) וזה דוקא ביום הכפורים היה הלכה למשה מסיני דצריך ה' טבילות אבל כשירצה אהרן לעבוד בשאר
ימות השנה לא גמירי הלכתא ואם כן באמת אינו אלא שלוש ועובד כסדר האמור בפרשה ואם כן הפסוק ובא
אהרן נכתב כסדר משום אהרן בשאר ימות השנה עד כאן דברי הגאון ותורת אמת היתה בפייה ושפתים ישק
והנה מדרש הזה נעלם מבעל ידי משה סוף פרשת תצוה דאיתא שם כך אהרן היה נכנס בכל שעה לבית קדשי
קדשים וכתב שהוא טעות סופר וצריך לומר בכל יום הכפורים וזה אינו דבאמת אהרן היה לו רשות ליכנס
בכל שעה ולפי זה בפרשת תצוה דכתיב (שמות ל', י') וכיפר אהרן אחת בשנה צריך לומר דרצה לומר אחת
בשנה מחויב לכפר. ולפי זה מתורץ קושיא ראשונה ושניה דלכן לא התחיל בחודש השביעי שהרי פרשה זו
נאמרה לאהרן והוא מותר ליכנס בכל שעה וגם קושיא שלישית דלכך כתב כאן האיל משום אהרן בשאר
ימות השנה דאז אין מקריב מוספין אלא דוקא ביום הכפורים מכל מקום צריך להקריב האיל. וגם קושיא

ישיבת אורות ש"אול

דף מקורות לשיעור של הרב מאיר ליכטנשטיין

יומא פרק ראשון – דף מספר 4

בס"ד, י' באלול תשע"ט

רביעית וחמישית דלכן לא נכתב והיה זאת לכם דמשמע דקאי אלמעלה ובאמת מכאן מתחיל פרשה אחרת דעד כאן היה מדבר באהרן בכל יום וכאן מתחיל ענין אחר דבחודש השביעי תענו ואז וכיפר הכהן וגוי ואחר כך סיים והיתה זאת לכם רצה לומר כל סדר העבודה הנאמר למעלה לחוקת עולם ומה שכתב שבת שבתון וגוי לחוקת עולם עוד הפעם נראה לי מדקרי ליה שבת הוה אמינא דוענייתם רצה לומר בשאר עניינים חוץ מאכילה שהרי נקרא שבת ולכן כתב שבת וגוי ואפילו הכי וענייתם רצה לומר אפילו מאכילה ובזה מיושב מה שכתוב בסוף הפרשה ויעש אהרן שכתב רש"י להודיע זריזותו שעשה כן ביום הכפורים וקשה דאין זה זריזות ולפי זה אתי שפיר דכוונת הכתוב דתיכף כשאמר לו משה עשה כן באותו יום או למחר

ספרא אחרי מות פרק ו, כ"י וטיקן 66

וגבעון ושילו ובית העולמים ובא אהרן אל אהל מועד כל הפרשה אמורה [על סדר] חוץ מן הפיסוק הזה ובא אהרן אל אהל מועד למה בא להוציא את הכף ואת המחטה אמר ר' יהודה מני שחמש טבילות ועשרה קידושין טובל ומקדיש בו ביום תלי לוי ובא אהרן אל אהל מועד ופשט את בגדי הבד אשר לבש בבאו אל הקודש ורחץ את בשרו במים במקום קדוש ולבש את בגדיו מלמד שחמש טבילות ועשרה קידושין טובל ומקדיש בו ביום ר' אומר וכי מיכן אני למד והלוא כבר נא' בגדי קודש ורחץ במים את בשרו ולבשם מלמד שהמשנה מבגדי זהב לבגדי לבן מבגדי לבן לבגדי זהב טעון טבילה חמש עבודות הן עושה תמיד שלשחר בבגדי זהב ועבודות היום בבגדי לבן ויצא ועשה את אילו ואת איל העם ואת שבעת כבשים תמימים בבגדי זהב ונכנס והוציא את הכף ואת המחטה בבגדי לבן ועושה תמיד שלבין הערבים בבגדי זהב ואומר בגדי קודש ורחץ במים את בשרו ולבשם מלמד שהמשנה מבגדי זהב לבגדי

לבן מבגדי לבן לבגדי זהב טעון <פב,ג> טבילה אם כן למה נא' ורחץ את בשרו במים במקום קדוש ולבש את בגדיו הא אינו מדבר אילא בקידוש ידיים ורגליים מני ששני קידושי ידיים ורגליים על כל טבילה וטבילה תלי לוי ופשט ורחץ ולבש אמר ר' לעזר בירבי שמעון ודין הוא מה אם במקום שאינו טעון טבילה טעון קידוש ידיים ורגליים כן שהוא טעון טבילה אינו דין שייטען קידוש ידיים ורגליים טול לך מה שהבאתה או מה להלן אחת כל היום אף כן אחת כל היום אם כן למה נא' ופשט את בגדי הבד שאין תלי לוי אשר לבש וכי עלת על דעתינו כלום הוא פושט אילא מה שהוא לובש אם כן למה נא' אשר לבש הקיש פשיטה ללבישה מה לבישה בקידוש ידים ורגלים אף פשיטה בקידוש ידים ורגלים